

Štámlant Pisák

5

Včera při obědě jsme si povídali s V. Justem a, ačkoliv se to může zdát neuvěřitelné, povídali jsme si opět o divadle. Aniž bychom odbočili od netradičního divadla, hovořili jsme o „lidové smíchové kultuře“ na divadle a v historii. A v této souvislosti upozorňujeme na knihu sovětského teoretika Bachtina F. Rabelais a lidová kultura středověku a renesance. Následující - již zcela neučesané postřehy - svým způsobem replikují tuto stěžejní práci, i když zdaleka nejen ji.

◆ „Groteskní realismus“ - nepracuje s iluzivní nápodobou skutečnosti, nýbrž s hrou, s fantazijním kombinováním nesourodých věcí (malé - velké, patricijské - plebejské, apod.), prostě s volnou hrou fantazie, do jisté míry vycházející z metody koláže. V celých dějinách divadla se vždy vytvářela tradice oficiální kultury a proti ní tradice neoficiální, znevazující, s prvky grotesky. Bachtin hovoří v této souvislosti o tom, že např. v momentě, kdy vznikla bible, vznikaly i parodie - viz

„parodická kázání“, svátky bláznů ve Francii nebo Masticár. Tedy to, čeho se člověk celý rok bál, si jednou za čas mohl zesmšnit. Z takových zdrojů se zrodily karnevaly v Itálii, kde se v maskách převracely hodnoty, (blázen je král, trpaslíci - disproporce) a konečně celá comedia dell'arte. - Odpovídá to plebejskému pohledu na dějiny. 20. století tyto středověké postupy kupodivu překvapivě aktualizuje (např. Dürrenmatt), a to nejen na divadle, ale i v literatuře. Třeba i Švejk je de facto navázáním na pikareskní román, když přeskakuje celou tradici psychologického realismu.

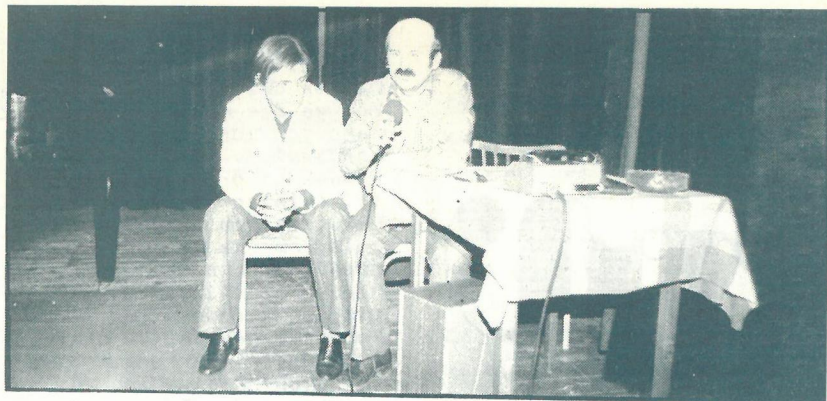
◆ Avangarda provádí aktualizaci mimu, pouti, cirkus, luna-parku. - to všechno jsou prvky středověké mimetické kultury - všechno groteskní realismus. S důrazem na substantivum, v tom, že ve vypuklém zrcadle v jakémsi šklebu postihuje skutečnost velice přesně. Na realitu je tu společenský dopad, ale nikdy to není realita.

◆ Moment hry oproti psychologickému divadlu je ve víceplánovosti, nedefinitivnosti, momentu zápasu o každé představení (viz Y - ka). To má zejména ve druhé polovině 20. století pro divadlo obrovský význam. Herec, tím, že roli zkoumá ze všech stran, pohrává si s ní, vytěží z ní mnohem víc. Vědomí iluze (brechtovský princip) - dává divákovi na srozuměnou, že se jedná o smlouvenou hru, že divák a herec spolu komunikují prostřednictvím postavy. Je tu aktualizován moment zrodu. - Divadlo je asi jediné umění, které je zpětně ovlivnitelné divákem; i středověké divadlo počítalo s „diváckým sdělením“ - to už tyto postupy zabudovávalo do své struktury, a byť i pracuje s nerealistickými prostředky, počítá s realitou a především s ní. Proto zákonitě vystupuje autorský prvek herectví.

◆ Groteskní realismus není rozhodně jen styl malých divadel, to je styl, který ve společensky rezonujících inscenacích proniká i na jeviště velkých divadel - viz. Macháčekovy Naše furianty, konkrétně v hereckém projevu Somra a Kemra, kde vědomí, že hovoří k člověku v 80. letech této společnosti, který žije tuto vteřinu stejně jako herec, je zcela čitelné. - Dvacet nebo třicet let se na DAMU učí podle zjednodušené Stanislavského metody psychologického herectví, ale když si vezmeme špičkové herce i té nejkamennější scény, je v jejich výkonech prvek ironie, parodie, vědomí hry, autentický pohled na svět, na přítomnost, na dobu. Rozhodně ne uspávající krabička na iluze - esteticky i společensky.

◆ Na divadle mně zajímá právě a jediné to, co je pokaždé jiné - „dvakrát nevstoupíš do téže řeky“, to, co mne na jevišti vždycky nejvíce překvapí, co nečekám - to je nakonec důvod, proč to dělám.

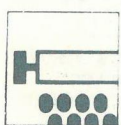
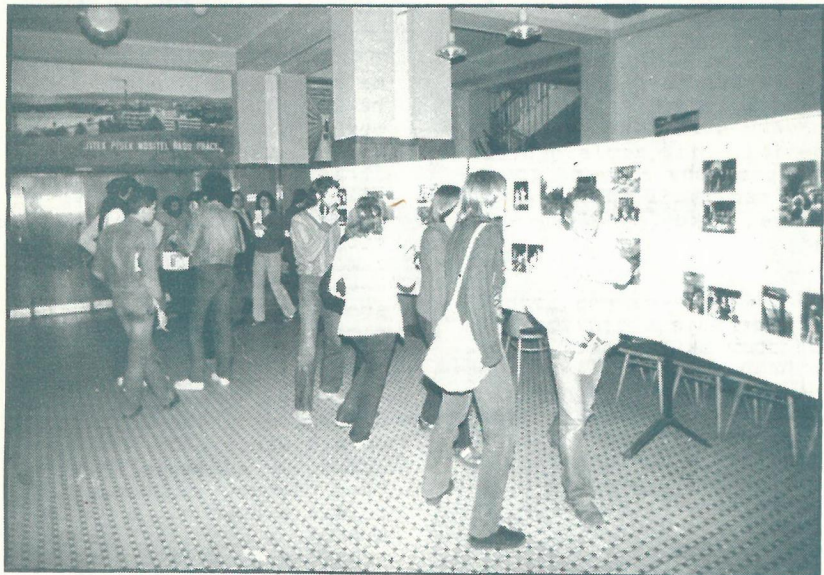

„Pamatujte si, že režisér a maminka mají vždycky pravdu“.
n. u. Z. Štěpánek

na přehlídce

10,00 - Závěrečné seminární rozbory	KP Jitex
18,00 - Gaudemus igitur - soubor Klicpera Trutnov - host ŠP	KP Jitex
19,00 - Slavnostní ukončení XXIV. ŠP	KP Jitex
20,00 - Společenský večer	KP Jitex

Nad šálkem kávy...

Káva došla.

U Sklenky vína

Jeden z posledních rozhovorů nám poskytl umělecký vedoucí Divadla X Zdeněk Turba. Položili jsme mu pouze jednu otázku.

Red: Kam kráčí netradiční autorské divadlo?

Tur: Otázkou je, zda vůbec kráčí. Především si myslím, že na těchto festivalech, i na letošním ŠP, není prezentace souborů úplná. Zdá se mi, že tu chybí nejen jednotlivé soubory, které by si účast zasloužily, ale dokonce i žánry, což je podstatnější. Tedy to, co konečně nakousl dr. Just. Na jedné straně - ŠP má pracovní charakter. Na druhé straně se vypracovávají

„reprezentativní kritéria“. Každý výběr je nedokonalý, vždycky se stane, že někdo, kdo by sem patřil, nebude. Stálo by asi za to, rozšířit výběr divadel o pět, šest, s tím, že by se zrušilo kritérium tří souborů z jednoho kraje. Asi tak 15 - 16 souborů by bylo, myslím užitečné, s tím, že by se čas přehlídky lépe využil. Při stávajícím systému výběru se na ŠP dostávají i průměrné soubory, zatímco např. M - Dilna jako žánrově odlišný soubor zde chybí. Nebo např. Brejle (Dominik Plzeň) - typický klubové představení. Je to herecký koncert ve dvojici na profesionální úrovni.

na přehlídce

Vše, co potřebuješ k životu je lásky škola

Klub mladých autorů předvedl pásmo své středoškolské poezie a prózy. „Středoškolská poetika“ je v podstatě, jak jsme viděli, už po léta stagnující žánr, jako je například tradiční dechovka. Což není v žádném případě srovnání. Není však nemilé občas si touto formou připomenout svá středoškolská studia, tím spíše, je-li tato vzpomínka vyvolána projevem tak přirozeným (i se všemi jeho interpretačními nedostatky) jako jsme mohli vidět zde. Proč bourat tradice, proč usilovat o něco neobvyklého, není-li to vlastní myšlení, schopnostem a cílům autorů a interpretů.

Jáma

Tak se jmenovalo divadelní představení Malého divadýlka Brno. Přestavení rozhodně zajímavé - ač polemické, jehož úroveň bohužel snižovala jevištní řeč, která dokazovala poučku, že informace se ztrácí přímo úměrně ke vzdálenosti přenosu. Byla to škoda, protože bylo co poslouchat. Představení přes svou nespornou vynalézavost akční (a scénografickou) spočívalo hlavně na textu.

Z jeviště na nás dýchly předscény V + W, nejdě však o napodobování, ale o rozvinutí nebo spíše aplikaci jejich principů na dnešní dobu.

Politický kabaret je prvek, jehož absenci v naší kultuře citelně pociťujeme.

Otázka náplně a interpretace skutečnosti kolem nás je jiná věc a může na ni být pohledy různé. Co jsme viděli, bylo obrazem toho, jak se na svět dívá Malé divadýlko.

Pustina

Poslední představení včerejšího večera vypovědělo o několika skutečnostech:

a). B. Hála je talentovaný autor.
b). Z. Turba odvedl a soubor iksky odehrál představení na vysoké profesionální úrovni, a sice takové, že se s ní málokdy setkáváme u profesionálních divadel.
c). Znovu je dobré si uvědomit funkce umění a to, že představení jako umělecký tvar nemusí být třeba dokonalé, ale mělo by zasahovat vnímající subjekt v celém kontextu jeho bytosti, myslím i s dobou, která podmiňuje nasměrování jeho vnímavosti.
d). Každé přetažení jedním směrem potlačuje i potenciálně přítomné jiné možnosti.

Z hlediska dokonalosti tvaru nelze asi včerejšímu představení mnoho vytknout. Naopak lze, a myslím, že bez obav, doufat, že inscenace má své místo v kontextu celého repertoáru iksky a také v programu ŠP zaznělo silným tonem.

E = m·c²

Sice převzatá hra J. Císlery, ale zahráná skvělým způsobem. Chybí například ADADAS. K letošku - ale i obecně - soubory, které jedou na Akademický Prešov, nepřijedou na Písek, čímž možnost konfrontace značně utrpí.

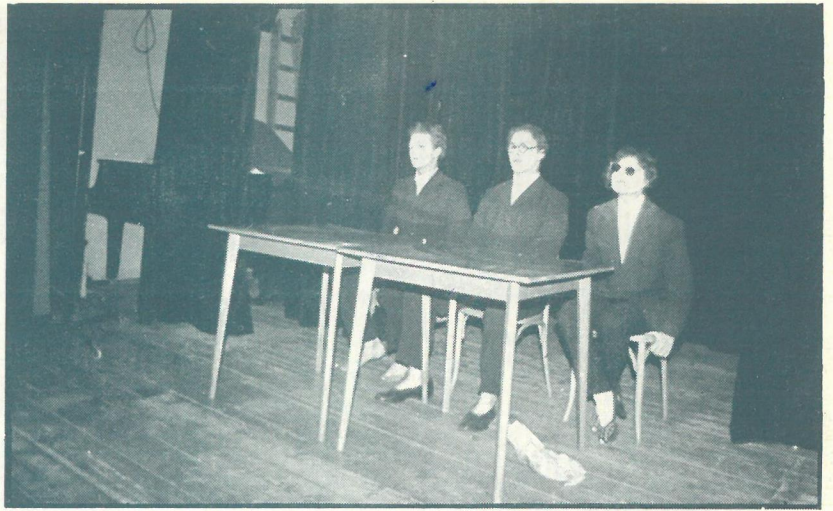
A další věc, a podstatnější - otázka uspořádání otevřeného festivalu divadel typu, kde by se setkala profesionální i amatérská divadla. Ale ne na bázi, že profi ukazují amatérům, jak se to dělá. Tato divadla logicky patří k sobě - např. Wroclavský festival je takovou přehlídkou a konfrontací. My nakonec docházíme k takovým extrémům, že Dětské studio DNP jede na Divadelní mládí, ačkoliv je to obsazením ryze amatérské představení. V profesionálním divadle jsou malá divadla málem okrajová. Otázka autorství, a to nejen textového, ale především inscenačního je natolik společná a zásadní, že ji nelze pomíjet.

Autorské herectví - další moment. Kdyby byla možnost konfrontace např. Brejle a Rilkeho...

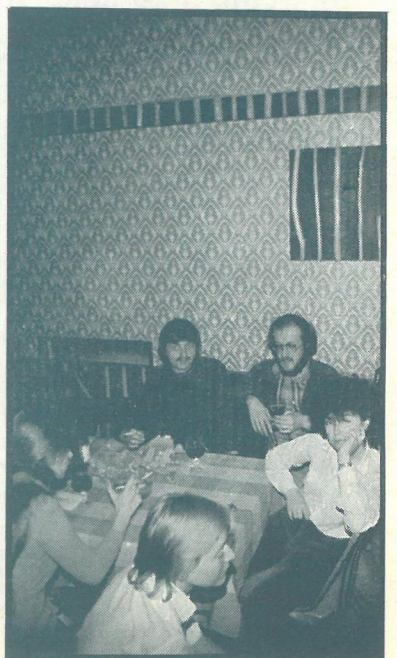
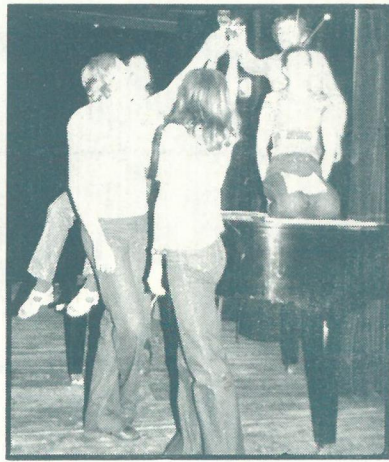
Podstata je v tom, že malé divadlo žije z autenticity, nutí lidi, aby se představení zúčastnili, reaguje citlivě na společenskou atmosféru, na skutečnost. To je těmto divadlům společné a bez toho umírají. V okamžiku, kdy se utrhnou od země, upustí od této své představy, uletí do sfér estetická nebo reminiscenci, ztrácejí kontakt s realitou a svůj smysl. Má-li se mluvit o tom, zda autorské divadlo někam kráčí, musí si jeho tvůrci tuto podstatu neustále uvědomovat a pracovat na ní.

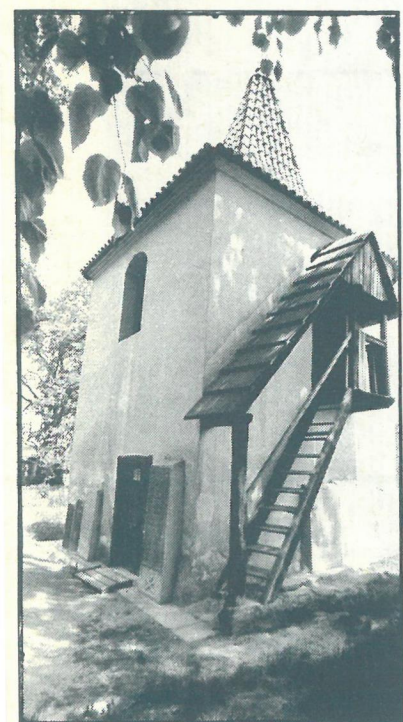
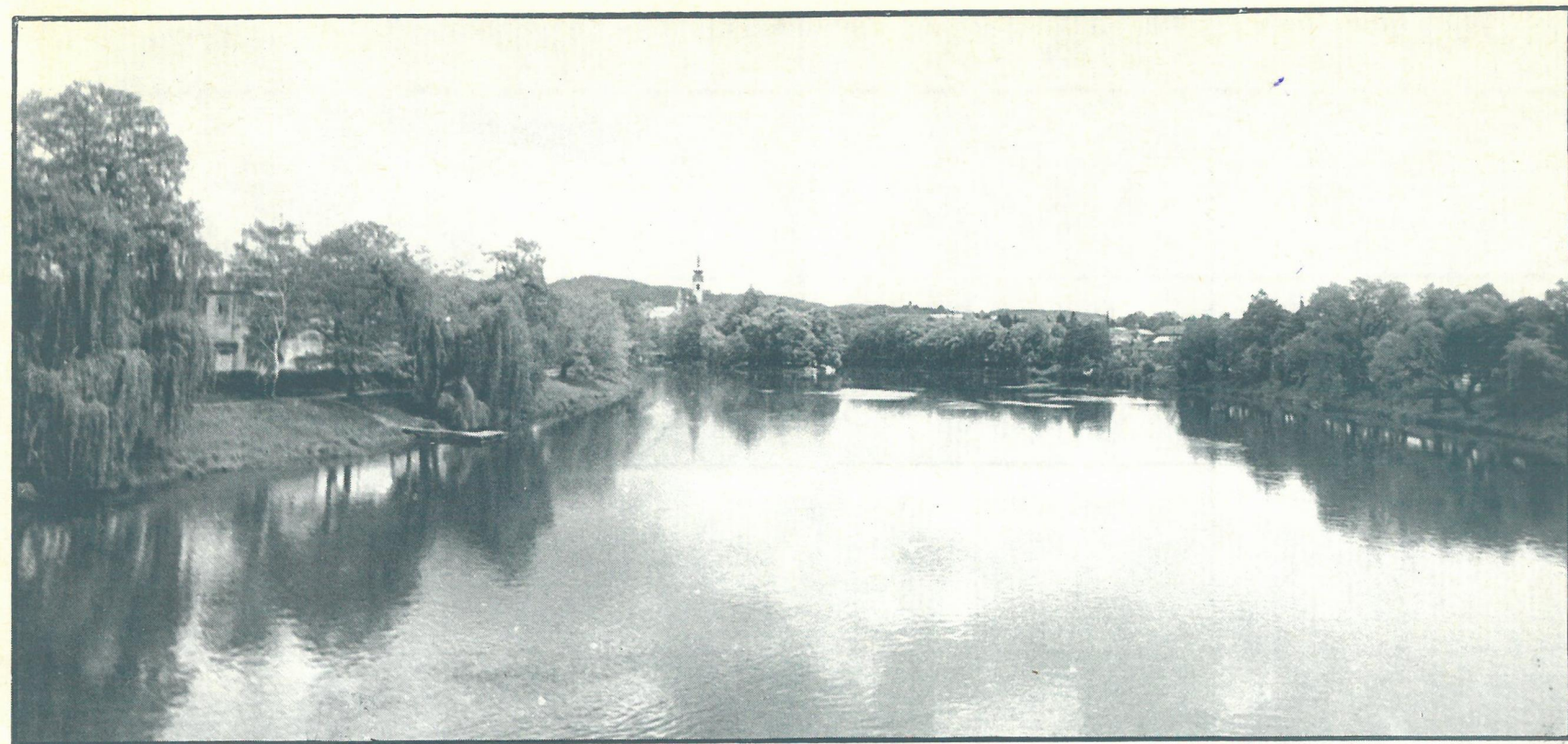
Pokud jde o směřování, zdá se, že jsme na nějakém rozhraní. Řekl bych, že se hledá tvář netradičního autorského divadla pro 80. léta. Možná, že jsme v období „hledání vlastní tváře“ a z toho možná plyne určitá roztržitost, nedokonalé záměry, a tak...

Stämman Pisak

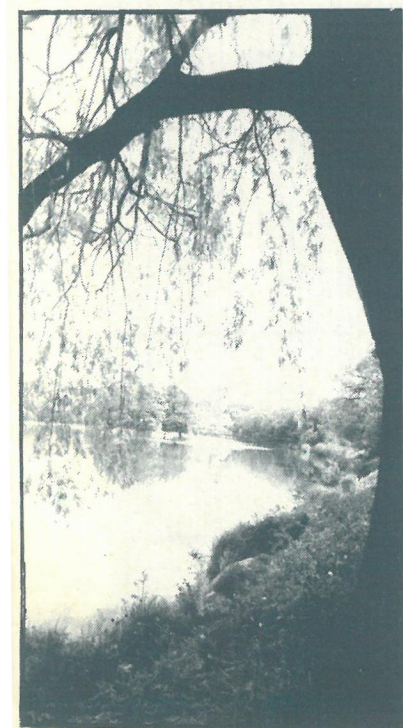
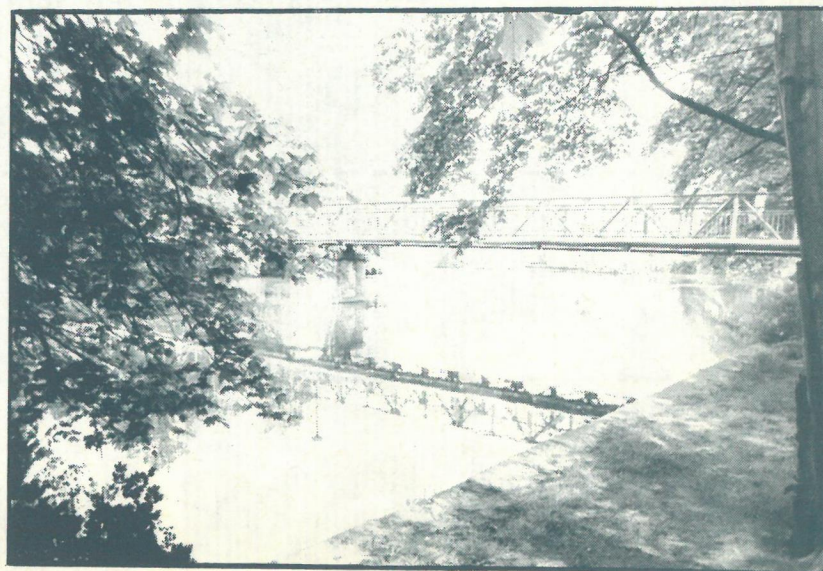
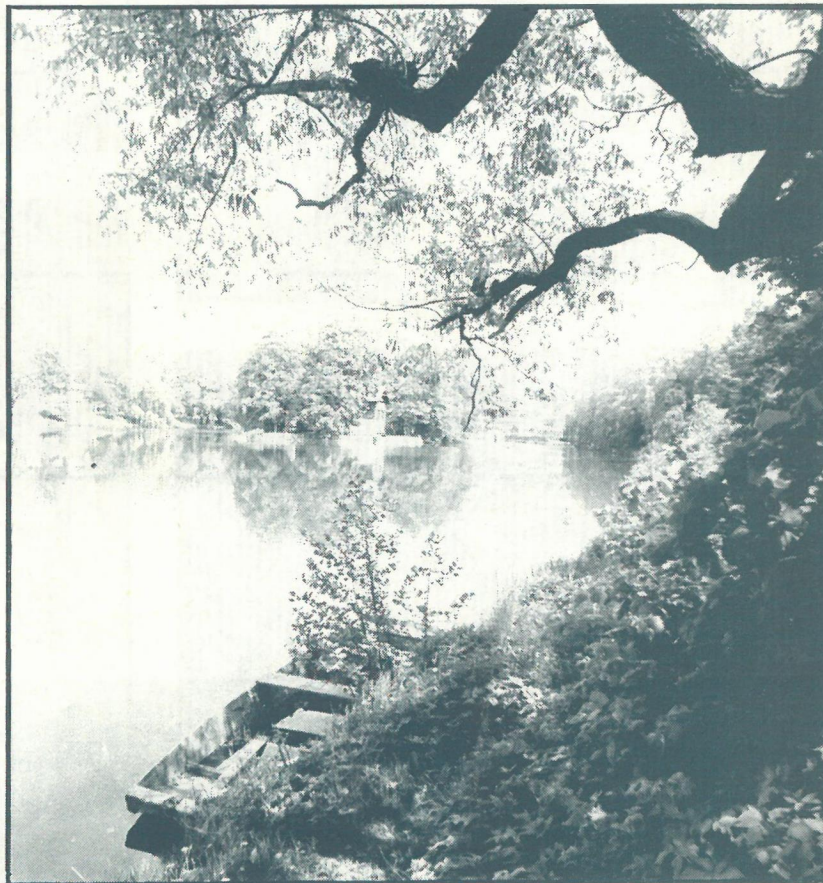

Budeme se loučit na dva roky, a tak dovoluete pár slov. Je obecně známo a na mnoha případech doloženo, že prostředí pro jakékoliv lidské konání silně ovlivňuje jeho průběh a přímo se podílí na jeho úspěchu či neúspěchu. Prostředí může uklidňovat i provokovat, ubíjet i inspirovat tvůrčí schopnosti člověka i jím vytvářených kolektivů. Snad nikde jinde jsem si všechny tyto skutečnosti tak silně neuvědomoval jako v Písku. Ve městě, které pravděpodobně spíše šťastnou shodou okolností, než cílevědomou snahou slavných urbanistů, bylo malebně zasazeno uprostřed lesů do půvabného údolí řeky Otavy. Ve městě, kde na každém kroku potkáváš stopy minulosti a působnosti mnoha slavných a známých osobností. Kde celé generace, včetně té současné, přispívají k tomu, aby prostředí města a jeho nejbližšího okolí bylo po mnoha stránkách inspirativní. Každý z nás si uvědomí teprve po letech, jak silně působí Písek na chuť a touhu se v jeho prostředí pravidelně scházet, jak se mnohá místa a zákoutí a s tím spojené děje stávají součástí našeho vnitřního světa.

Mělo by být vždy snahou nás, účastníků Šrámkova Písku, aby naše konání a jednání, celé naše bytí v této zvláštní pospolitosti mladých lidí nesedících za pečí, odpovídalo prostředí a atmosféře místa. Abychom i po jeho opuštění byli schopni vnímat prostou poezii každého dne, ten prapůvodní smysl života, který je zde, i když se často zdá, že není.

Tedy ještě jednou Písku díky a nashledanou za dva roky.

I. P.

ni, hlavně proto, že vím o inscenacích, které by sem patřily a nejsou tu a naopak.

Náhodně zachycení hosté ŠP
- Mě se líbil Písek.
- Atmosféra, je to vždycky něco specifického, typického pro přehlídky. Ta je výborná, a Bošek.

- Co se týče kladů, tak se mi líbilo, jaká je tu atmosféra. Je přece jenom prima, ale ještě by to mělo být víc prima. Ale když sem ti lidi přijedou s takovým nadhledem, tak tu tu atmosféru ztrácí.
Třeba když to porovnám s loutkařskou Chrudimí, tak tam to všechno víc frší.

Závěrem letošní přehlídky jsme položili otázku:
Jak byste zhodnotil Šrámkův Písek 1980?

ing. Jaroslav Čejka
ved. odd. kultury ČUV SSM
Myslím si, že XXIV. Šrámkův Písek se ocitl v situaci, do které se čas od času dostávají hokejová a fotbalová mužstva. Taková situace se označuje jako generační problém. Z nejlepších hráčů se stávají primadony, které se dívají na nováčky jako na obtížný potěr, který se jim zbytečně plete pod nohama. A takovou situaci je obvykle třeba řešit rázně až drasticky - důsledným omlazením mužstva. A to i za cenu, že nějaký čas se hra nebude tribunám líbit. i náš Zpravodaj, který byl čtivý a velice zajímavý. Všem, kteří se o dobrý průběh letošní přehlídky zasloužili, bych chtěl vyjádřit upřímné poděkování.

Vlasta Hofmannová
ÚV SSM

Letos už jsem na ŠP po sedmé, loni jsem za účelem mateřské dovolené chyběla. I když moje dítě letos srdceryvně volalo „máma“, odjela jsem do Písku. Mám vztah k Písku nejen jako k historickému městu, ale také jako k hostitelům festivalu malých jevištních forem. Jsem tedy moc ráda, že jsem se přehlídky mohla zúčastnit.

Marie Gocníková
hospodárka ŠP

I keď je mnoho práce so zabezpečením prípravy a vlastného priebehu 24. ročníka Šrámkovho Písku, po shliadnutí niekoľkých predstavení, ktoré som videla, si myslím, že sú dostatočným zadostiučením za vynaloženú námahu.

Běta Housková
insp. kultury ONV Písek

Jako jeden z místních organizátorů jsem ráda, že se sešlo oproti posledním minulým letům více opravdu mladých souborů amatérských a že je dobrá atmosféra.

dr. Vladimír Just

Zatím se mi zdá úroveň horší než loni nebo předlo-

Touto fotografií se s vámi loučí redakční kolektiv Zpravodaje, který během přehlídky zničil cca 453 fr (froidů) nervů, protože pracoval systémem

$$Z = \left(\frac{E_m + E_p + N_v + N_u}{L_p + \check{S}_k + C_v} - hsp \right) \cdot m$$

Z = Zpravodaj

E_m = energie mozková

E_p = energie psavá

N_v = nápady vlastní

N_u = nápady ukradené

L_p = lahve piva

$\check{S}_k$ = šálky kávy

C_v = cigarety vykouřené

hsp = hodiny spánku

m = migréna

O divadle

V netradičních divadlech, a vůbec v umění, nejde ani tak o formu, jako o sdělení, a proto končíme naši rubriku v tom duchu, v jakém začal první seminář.

„Zaujme-li někdo na mé přednášce místo v první řadě, ten jistě křičí:

Vám nerozumějí dělníci a rolníci.

Přednášel jsem rolníkům v Livadinském paláci. Za poslední měsíc absolvoval jsem přednášku v bakinských dokách, ve Schmidtově bakinském závodě, v Šaumanově klubu, v dělnickém klubu v Tiflise, přednášel jsem vystoupiv na soustruh bez jediného přerušení, v tichoucím řevu strojů.

Uvádím jednu z mnohých úředních zjištění závodního výboru.

Závodní výbor Zakavkazského závodu „Poručík Šmidt“ vydává potvrzení o tom, že soudruh Majakovskij Vladimír Vladimirovič, dne tohoto a toho vystoupil v cechu před dělnickým obcenstvem se svými pracemi.

Po ukončení přednášky soudruh Majakovskij obrátil se k dělníkům s prosbou, aby sdělili svoje dojmy a stupeň pochopení, o čemž bylo zavedeno hlasování, které ukázalo plné pochopení, neboť „pro“ hlasovali všichni s výjimkou jediného, který přiznal, že poslouchaje autora, lépe porozuměl jeho dílu, než když je četl sám.

Přítomno bylo 800 lidí.

Ten jeden, to byl - účetní.

(Vlad. Majakovskij: Vám nerozumějí dělníci a rolníci. Překlad Jana Nohy).

RÁDI UVEŘEJŇUJEME

Dalším z mnoha stálých hostů ŠP byl i spolupracovník Čs. rozhlasu dr. Petiška. Právě od něho jsme se dozvěděli, že redakce Mikrofóna Čs. rozhlasu pořádá pro mladé a začínající autory literární soutěž, s jejímž statutem vás rádi seznámujeme. Vzhledem k typu pořadu, kde jsou krátké mluvené vstupy mezi písničkami, je ovšem soutěž také „mikro“. Příspěvky nesmí přesahovat 45 řádků prózy nebo 15 řádků poezie. Věková hranice je 35 let. Adresa redakce: Československý rozhlas, Praha 2, Vinohradská 12.

Jak jsme hledali svoji výlohu

Kdo?

Klub mladých autorů z Uherského Hradiště.

Poslali jsme 3 sborníky a chtěli bychom mít výlohu.

Ale kde je?

V papírnickví nebo knihkupectví?

„Ne“, říká Pavel. „Tam by to vypadalo jako k prodej a hrnuly by se tam davy, což by narušilo pravidelný život v Písku“.

„My bychom je hodili do salámů a uzenin“, prohlašuje Jana.

Maruška zase míní, že do cukrářských výrobků.

Kapka

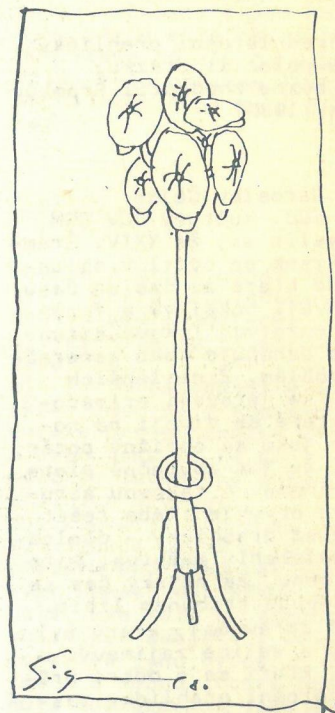
Za skleněnou zdi
Kam kapka samoty padá
A zvoní jako tříšť

Padá dolů za ozvěnou lži
Když šeptají si v samotách
O slunném pohoří
Co se valí dolů
Po stezkách pocitů
Z minulých dní

BAROMETR

Nevyspalé účastníky ŠP včera budit radostný zpěv a hlas vozembochu, kterýmiž prostředky se absolventi zdejších středních škol loučili s Pískem.

Na letošní ŠP nepřijel můj přítel Bohdan Poul, řezník z Borové u Poličky, což mě ani tak nemrzí, protože v intelektuální rovině jeho činnost převzal, co záskok, můj přítel dr. S.V. z Prostějova.

dr. Pavel Bošek

Alena je pro antikvariát. Hledáme podle ulic. Do Soukenické - to by jaksi naznačovalo naši metodu práce.

Zbývají „Lahůdky a polotovary“. Spíš to druhé.

Nikde nejsme.

Ale pozor. Tady je výloha se staženou roletou. Tady to bude. Jistě mají strach, a bychom nevybledli.

A tak se těšíme, až zítra odhrnou záclonu, že tam budou naše tři sborníky a nápis

Klub mladých autorů
gymnázium
Uherské Hradiště

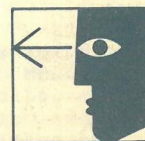

errata

Jistě jste, jako diváci představení souboru Šupina, pochopili, že Hana Müllerová nemluví děsně, jak jsme ve článku M. Cikánka uvedli, anobř dobře. Současně bylo v tomto článku uvedeno, že Semafor pracoval podivně, nikoliv - pracoval pouze podobně.

Se s. Šotkem bylo zavedeno disciplinární řízení.

Teatrální gesto
- hnácám těsto

XXIV. ŠRÁMKOV PÍSEK, zpravodaj přehlídky divadel malých jevištních forem a agitačních kolektivů, pořádané v rámci festivalu ZUC na počest 35. výročí osvobození Československa Sovětskou armádou, ve dnech 27. - 31. 5. 1980 v Písku. Hlavní pořadatel ČUV SSM ve spolupráci s ministerstvem kultury ČSR, ministerstvem školství ČSR, Českou odborovou radou JČ KNV, Okresním výborem SSM, ONV a Měst NV v Písku, za odborné spolupráce ÚKVC Praha. Náklad 300 výtisků. Pův. ONV č. j.kult.